

ISAAC GRUTERUS (MAASTRICHT)
AAN CONSTANTIJN HUYGENS [DEN HAAG]
20 MEI 1654
5353

Samenvatting: Gruterus meldt dat de drukker een verbeterde editie wil uitgeven van Bacons *Sylva sylvarum* in de Latijnse vertaling van zijn broer Jacob Gruterus. Hij vraagt Huygens om diens op- en aanmerkingen, met name waar de muziek en planten worden behandeld.

Door een vriend van Gruterus bezorgd. Over een antwoord van Huygens is niets bekend. Gruterus schreef opnieuw op 9 maart 1655 over een andere kwestie (Worp 5, nr. 5396, p. 231).

Primaire bron: Leiden, Univ. Bibl., Hs. Bibl. Publ. Lugd. 2212: brief (enkelvel, 18x28cm; a | b, autografisch)

Vroegere uitgave: Worp 5, nr. 5353, pp. 209-210: samenvatting.

Namen: Francis Bacon; broer van Isaac Gruterus; Jacob van den Heuvel; Drost van Valkenburg <<<; uitgever van Vertaling Bacon; Minerva.

Titels: *Sylva sylvarum* (Bacon 1627); *Sylva sylvarum* (Bacon/J. Gruterus 1648); *Sylva sylvarum* 1661 (Bacon/J. & I. Gruterus 1661).

Glossarium: musica (muziek).

Transcriptie

Nobilissimo viro

Constantino Hugenio Equiti, Zuilichemi etc. Domino.

Amica manu.

Viro Nobilissimo Constantino Hugenio Equiti, etc. Salutem Plurimam Dicit Isaacus Gruterus.

Vir nobilissime,

Quid libri sit, et quibus industriæ laudibus censendi, Naturalis Historia, cui Verulamius inscribitur author, vix cuiquam reor esse perspectivè quam tibi, exquisitæ in eo genere supellectilis et lectionis curioso. Ista experimentorum sylva populari, id est Anglico, tantum sermone circumferri solita, nuper quoque Latinis auditoriis oblata à fratre meo, cui nunc inter beatos locus. Sed festinatus tunc ob causam non unam impellente typographo labor in tantâ argumenti latè diffusi difficultate, et interpretis ætas, variè luctata cum studiorum suorum angustiis ut se extricaret, admiserunt non pauca secundis curis castiganda. Illas seriò aggressus est germanus meus, et ante mortem absolvit, transiitque post ad me emendatum exemplar, lituris passim durum sui exactorem censoremque arguentibus. Cum verò alteram editionem meditetur typographus, et primam recensitam, quæ penes me est, petierit avidè, sufflaminandum putavi, donec consultis hinc inde lectoribus, eorum, quæ ibi aguntur, accuratè gnaris, expiscer judicia, et forte notas, quæ et quomodo corrigenda videantur, conferendas cum fratris in se animadversionibus, ut tanto accuratius prodeat opus argumenti in vetera novaque latè excurrentis, sæpe latinitatis penu feliciter instructæ lacessentia, et ad silentium redactura. Is liber si unquam tibi fuit in manibus, et, cum nihil non habeat luce Minervæ propiusque cognitum, observata sint quæ minus bene fulto talo ambulant (in experimentis præsertim musicam et plantas spectantibus, ubi vereor ne facta sit medela omni ex parte erratis), optem frui posse limæ tam nitidæ emendationibus, in reipublicæ literariæ commodum, cum eâ, qua par est, grati animi testificatione redundaturis. Si verò egredi videor limites modestæ spei, aut illectus tibi Romanâ linguâ liber est, quem designo, velim hoc quicquid est interpellationis tribui nostro, in studia, si detur, etiam per nos hic juvanda, affectui. Vale. Trajecti-ad-Mosam. 20 Maji 1654. *Ik*

woone hier ter huise van Jacob van den Heuvel, Secretaris van den Drost van Valkenburg tegenover de Fransche Kerk.

Vertaling

Aan de edele heer Constantijn Huygens, ridder, heer van Zuilichem, enz.

Door een vriendenhand [gebracht].

Isaac Gruterus groet de edele heer Constantijn Huygens, ridder, enz.

Edele heer,

Wat het voor een boek is, en met welke lof voor de ijver het moet worden beoordeeld, de ¹Natuurlijke Historie, waarop ²Verulamius als auteur is neergeschreven, is naar mijn mening nauwelijks aan iemand meer duidelijk dan aan u, die zo leergierig is naar zo'n bijzondere schat en leesstof op dit gebied. Dit woud van experimenten, dat slechts in de volkstaal, dat wil zeggen het Engels, is verspreid, is onlangs ook aan kenners van het Latijn ³aangeboden door mijn ⁴broer, die nu plaats heeft onder de zaligen. Maar de haast van het werk bij een zo uitgebreide en lastige materie, onder meer omdat de drukker aandrong, en de leeftijd van de vertaler, op verschillende manieren in gevecht met de moeilijke omstandigheden van zijn studies om zich eruit te redden, hebben indertijd niet weinig fouten doen insluipen die bij een tweede ronde moeten worden verbeterd. Mijn broer heeft die fouten serieus aangepakt en ze voor zijn dood verbeterd, en heeft vervolgens aan mij een verbeterd exemplaar overgegeven, dat, overall met beredeneerde wijzigingen, een harde executeur en beoordelaar van hemzelf is. Maar ofschoon de ⁵uitgever een tweede ⁶editie overweegt, en de gecorrigeerde eerste editie, die bij mij ligt, zeer graag zou willen hebben, heb ik gemeend hem wat te moeten afremmen, totdat ik, na hier en daar lezers te hebben geraadpleegd die precies op de hoogte zijn van de zaken die daar worden behandeld, de oordelen over het werk heb verzameld, alsmede wellicht opmerkingen over wat en hoe schijnt te moeten worden veranderd, om die te vergelijken met de opmerkingen van mijn broer daarover, opdat dit werk des te beter in het licht komt, dit werk dat zich uitvoerig bezighoudt met oude en nieuwe zaken, dikwijls uitdagend door de voorraad van gelukkig doordacht Latijns taalgebruik en tot stilte nopend. Als dit boek ooit in uw handen was en, ofschoon het alles heeft onderzocht in het licht van Minerva en van dichtbij, het u is opgevallen welke passages minder goed recht toe recht aan voortschrijden (vooral waar gesproken wordt over de experimenten betreffende muziek en planten, waar ik vrees dat de behandeling geheel en al uit vergissingen bestaat), wil ik vragen of ik gebruik kan maken van de verbeteringen van uw zo nauwkeurige oordeel, die voorzien zullen worden, zoals terecht in de republiek der letteren, van een passende dankbetuiging. Als ik echter de grenzen van de gerechtvaardigde hoop heb overschreden, of als u dit boek dat ik bedoel niet hebt gelezen in de Latijnse taal, zou ik willen dat alles waarmee ik u hier lastig val wordt toegeschreven aan onze liefde voor de wetenschap die als het zo uitkomt hier door ons moet worden ondersteund. Gegroet. Maastricht, 20 mei 1654. ⁴Ik woon hier ten huise van Jacob van den Heuvel, secretaris van de drost van Valkenburg, tegenover de Franse Kerk. ¹

1. Francis Bacon, *Sylva sylvarum, or A natural historie* (Londen: John Haviland voor William Lee, 1627-1628, 1631, 1635, 1639).

2. Francis Bacon, baron van Verulam.

3. *Sylva sylvarum, sive Historia naturalis ... nunc Latinè transscripta à Jacobo Grutero* (Leiden: Franciscus Hackius, 1648).

4. Jacob Gruterus (1615-1652).

5. Franciscus Hackius? De tweede uitgave zou uiteindelijk bij de gebroeders Elzevier in Amsterdam verschijnen.

6. *Historia naturalis et experimentalis de ventis* (Amsterdam: Elzevier, 1661/2).
